

Streszczenie w języku polskim

mgr piel. Nicole Victoria Bartulewicz

Wiedza personelu pielęgniarskiego na temat sepsy: występowania, objawów, postępowania diagnostyczno-terapeutycznego oraz zapobiegania

Słowa kluczowe: sepsa, pielęgniarka/pielęgniarz, wiedza, tworzenie narzędzia, edukacja

Wstęp: Sepsa pozostaje jednym z najpoważniejszych wyzwań współczesnej ochrony zdrowia z uwagi na wysoką śmiertelność, nieswoisty obraz kliniczny oraz konieczność natychmiastowego rozpoznania i wdrożenia leczenia. Według najnowszych estymacji Global Burden of Disease w 2021 r. na świecie odnotowano 166 mln przypadków sepsy oraz 21,4 mln zgonów związanych z sepsą, co odpowiadało 31,5% wszystkich zgonów. W kontekście obowiązującej definicji Sepsis-3 oraz zaleceń Surviving Sepsis Campaign kluczowe znaczenie ma przygotowanie personelu pielęgniarskiego do wczesnej identyfikacji zagrożenia, wdrożenie postępowania i działań profilaktycznych, przy jednoczesnej potrzebie stosowania narzędzi pomiarowych opartych na aktualnych standardach.

Cel pracy: (1) uporządkowanie roli pielęgniarstwa w profilaktyce, wczesnej identyfikacji i postępowaniu w sepsie zgodnie z Sepsis-3, (2) opracowanie i psychometryczne przetestowanie narzędzia do oceny wiedzy i postaw wobec sepsy, oraz (3) ocenę poziomu wiedzy i postaw pielęgniarek i pielęgniarzy w Polsce z analizą czynników powiązanych z poziomem kompetencji.

Materiał i metody: narzędzie konstruowano w latach 2020–2022 w badaniu ankietowym online. Zastosowano siedmioetapowe podejście do budowy skali, a następnie przeprowadzono eksploracyjną analizę czynnikową (EFA) na próbie $n=265$ oraz confirmacyjną analizę czynnikową (CFA) w niezależnej próbie $n=201$. Rzetelność oceniono współczynnikiem KR-20 (część testowa) oraz α Cronbacha (postawy). W badaniu przekrojowym z użyciem zwalidowanego narzędzia oceniono 293 pielęgniarki, analizując poziom wiedzy, postaw i samooceny przygotowania oraz zależności z wybranymi cechami zawodowymi i socjodemograficznymi.

Wyniki: Ostateczna wersja narzędzia NAKSeS obejmuje 23 pozycje w trzech podskalach: wiedza o patogenezie/leczeniu/profilaktyce (11 pozycji), wiedza o działaniach pielęgniarskich w podejrzeniu sepsy (6 pozycji) oraz postawy wobec sepsy (6 pozycji). Rzetelność części wiedzy była akceptowalna (KR-20: 0,702 i 0,631; wynik łączny 0,735), a część postaw charakteryzowała się wysoką spójnością wewnętrzną ($\alpha=0,884$). W badaniu przekrojowym odnotowano umiarkowany poziom wiedzy (średnio 9,49/17 pkt) oraz umiarkowanie korzystne

postawy (21,65/30 pkt), przy przeciętnej samoocenie przygotowania (3,18/5 pkt). Wyższe wyniki wiązały się m.in. z kształceniem podyplomowym, deklarowanym korzystaniem z literatury fachowej i doświadczeniem zawodowym, a także pracą w środowiskach o wysokiej intensywności klinicznej (OIT/SOR/pediatria).

Wnioski: NAKSeS stanowi narzędzie zgodne z definicją Sepsis-3 o potwierdzonych właściwościach psychometrycznych, umożliwiające identyfikację luk kompetencyjnych i ewaluację interwencji edukacyjnych. Wyniki wskazują na potrzebę systematycznej edukacji z zakresu sepsy, standaryzacji obserwacji i ścieżek eskalacji oraz rozszerzenia działań szkoleniowych poza oddziały intensywnej terapii, w tym na obszary przyjęć nagłych i POZ.